

Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi (FÜHAD)
Cilt: 9, Sayı: 18, Eylül 2022, s. 55-74, ISSN: 2148-2527

Journal of Harput Studies, Vol. 9, Issue 18, September 2022, pp. 55-74

Araştırma Makalesi/Research Article

FIRAT ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN YARATICILIK DÜZEYLERİ¹

*Creativity Levels of Firat University Faculty of Education Pre-School
Teacher Students*

Serhan AKSÜT*

Hasan UZUN**

Geliş/Received: 23.03.2022

Kabul/Accepted: 06.10.2022

Öz

Sanayi devrimi ile bilginin/teknolojinin üretim ve tüketim ömrü kısalmıştır. Dolayısıyla bu süreci doğru okuyan toplumlar, ekonomide ve sosyal hayatta belirleyici aktörler olacaklar/olmuşlardır. Bu nedenle teknoloji üretimini besleyen ve teknolojinin beslendiği “yaratıcılık”, sosyo-ekonomik yapının mihenk taşı haline gelmiştir. Yaratıcılığın temellerinin çok küçük yaşlarda atıldığı düşünüldüğünde, okul öncesi öğretmenlerinin önemi de anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada okul öncesi öğretmen aday adaylarının kendi verileri ışığında ne kadar yaratıcı oldukları ve yaratıcılıkta diğer faktörlerin ne kadar etkili oldukları ortaya konmuştur. Yapılan çalışmada elde edilen verilere göre; öğretmen aday adaylarının hem kendileri için hem de öğrenciler için yaratıcılıklarını geliştirecek aktiviteler, yurt içi ve yurt dışı eğitimlere/etkinliklere katılmalı ve dış paydaşlar aktif kullanılmalıdır.

***Anahtar sözcükler:** yaratıcılık, yaratıcı düşünme, çocukta yaratıcılığın gelişimi.*

Abstract

With the industrial revolution, the production and consumption life of knowledge/technology has been shortened. Therefore, societies that read this process correctly will/have been the decisive actors in the economy and social life. For this

¹ Yüksek lisans tezinden üretilmiştir

* Uzman, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Teknoloji ve Bilgi Yönetimi ABD, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9594-042X>

** *Doç. Dr. Fırat Üniversitesi, İ.İ.B.F, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3526-2540>

reason, "creativity", which feeds technology production and is fed by technology, has become the cornerstone of the socio-economic structure. Considering that the foundations of creativity are laid at a very young age, the importance of preschool teachers is also understood. In this direction, it was revealed in the study how creative pre-school teacher candidates are in the light of their own data and how effective other factors are in creativity. According to the data obtained in the study; Activities that will improve the creativity of prospective teacher candidates for both themselves and students should participate in domestic and international trainings/activities and external stakeholders should be actively used.

Keywords: *Creativity, Creative Thinking, Development of Creativity in Child.*

Giriş

Gelişen, hızla değişen ve küreselleşen yenedünya düzeninde toplumlar; değişime yön verebilen, değerlendirebilen ve katkı sağlayabilen, yeni ve farklı çözümler üretebilen yaratıcı insanlara ihtiyaç duyarlar. Yenedünya düzeninde ihtiyaç duyulan bu kişiler, değişim ve rekabetin hâkim olduğu ortamlarda; problem çözme başarıları ile problemlere farklı bakış açıları getirebilmektedirler.

Aynı zamanda biliyoruz ki yaratıcılık kavramının iç dinamiklerini tanımlamakta bir o kadar zor (Üstündağ, 2002: 1). San (1979:177) yaratıcılığı, bireyin günlük yaşamından bilimsel alana kadar uzanan ve geniş bir yelpazeyi kapsayan, bireylerde olan ve hayatın her kademesinde olabilen bir özellik, tutum, davranış ve süreçler bütünü olarak tanımlamaktadır. Yaratıcılık doğuştan gelen fakat gün yüzüne çıkmasında ve gelişimini tamamlamasında uygun ortam koşullarının olması ve bu koşulların sağlanması gerekir (Yıldız, Özkal ve Çetingöz, 2003: 130). Tekin ve Taşgın (2008: 207) da yaratıcılığın doğuştan gelerek gelişimi, ortaya çıkışı, sürekliliği ve derecesinin kişilere göre farklılık gösterebileceğini ifade etmişlerdir.

Bireyin yaşamının her alanında eğitim önemli bir yer kaplamaktadır. Eğitim yaratıcılığın gelişiminde de önemli bir yere sahiptir. Eğitim, yaratıcı bireylerin var olmasında temel şart olarak değerlendirilmektedir (Çetingöz, 2002: 23). Eğitim-öğretim hayatının her aşamasında görev alan öğretmenlerin yaratıcı bireylerin belirlenmesinde önemli görevleri bulunmaktadır. Özellikle yaratıcılık sürecinin en önemli aktörünün insan olduğu düşünüldüğünde, okul öncesi kavramı çok daha önem kazanmaktadır. Çünkü yaratıcılık ve yaratıcı düşünmeyle ilgili yapılan çalışmalar göstermiştir ki çocukluk dönemi bu noktada belirleyicidir. Okul öncesi dönem çocuğun kişilik temellerinin atıldığı, fiziksel, duygusal ve motor gelişimin hız kazandığı bir dönemdir. Okul öncesi eğitim dönemi eğitim-öğretim hayatının ilk basamağı olarak yer alır ve bireylerin bu dönemde yönlendirilmesi ve

belirlenmesi önemlidir. Ayrıca bunun için ortam sağlayarak sosyal farklılaşmaya fırsat yaratacak olanda okul öncesi öğretmenleridir. Özellikle çocukların bu dönemde uyaranlara tepki vererek etkileşim içinde oldukları (Üstündağ, 2011) düşünüldüğünde okul öncesi öğretmenlerin sorumlulukları daha fazla artmaktadır. Öyle ki çocukların yaratıcılıklarını ve gizli kalan özelliklerini ortaya çıkarabilmek (Argun, 2004: 1), bunları geliştirmek, desteklemek için kendi yaratıcılık düzeylerini de geliştirmek zorundadırlar.

Dolayısıyla okul öncesi dönem, öğrenmenin en hızlı olduğu ve hayatın farklı evreleri ile kıyaslandığında farklı gelişim evrelerini içerdiği bir dönemi ifade etmektedir. Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen aday adaylarının okul öncesi döneminde ki çocukların gelişim aşamalarını iyi bilmesi gerekmektedir (Arnas, 2007: 5).

Bu amaçla Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği öğrencilerinin inovatif düzeyleri tespit edilmiştir. Ayrıca bu tespitlerin bu alanda bir boşluğu dolduracağı öngörülmektedir.

1.Çalışmanın Kavramsal Çerçevesi

1.1.Yaratıcılık

Latince bir ifade olan yaratıcılık, “create” kelimesinden gelmektedir. Batı dilindeki karşılığı ise “kreativitaet, creativity” dir. Yaratıcılık, “yaratıcı olma durumu; her bireyde var olduğu kabul edilen, bir şeyi yaratmaya iten farazi yatkınlık” (Türk Dil Kurumu, 2020) tir.

Argun’a (2004: 2) göre, düşünsel ve duygusal yaşamı ifade eden yaratıcılık kavramı kendiliğinden oluşmayan, yol gösterme ve cesaretlendirme ile bir yaşam şeklini oluşturan dönemdir. Sungur (1997: 1) yaratıcılığı, problemlere; eksik öğelere, bozukluklara, bilgiden kaynaklanan eksikliğe, uyum sorunlarına karşı bilinçli olma; çözüm yollarını arama, problemi tanımlama, tahminler yapma veya eksikliklere göre denenceler geliştirme, denenceler de değişiklikler yaparak bunları sınamayarak çıkan sonuçları paylaşarak iletme şeklinde tanımlamıştır. Yaratıcılık, alışılmışlar ve sıradan olanın dışına çıkma, diğerlerinin hayatlarına açık olma, kalıpları yıkma, var olan çözüm yollarına yeni çözüm yolları ekleme ve yeni bir fikir haritası oluşturma, dayatılmış fikir çizgilerini kırma, başka şeylere yol açan yeni bir şey bulma ve üretme, diğerlerinin takip ettiği yolu takip etmeme, yeni ilişkiler ağı kurma, yeni bir bakış açısı geliştirme veya yeni bir yöntem/teknik geliştirerek topluma/bilim dünyasına faydalı bir araç veya bir araç üretmedir (Rıza, 2000: 5). Diğer bir şekilde ifade edecek olursak yaratıcılık eksik öğelere, eksikliklere, sorunlara, bilgi boşluklarına, tutarsızlıklara (düzensizlikler) vb. çözümlere duyarlı olan, zorlukları belirleyen, bu eksiklikler hakkında tahminlerde bulunun veya hipotezler oluşturun, bu hipotezleri test

eden ve bu hipotezleri sonuca göre değiştirmeyi amaçlayan süreçler toplamıdır (Güngör, 2007). Craft (2003: 145) ise yaratıcılığı; hayat boyu süregelen bir yetenek olarak tanımlamış ve kendini ifade edebilme, hayal gücünü ve zekâyı kullanma kapasitesi olarak ifade etmiştir. Yaratıcılık; kendine özgü, yeni bir ürün ortaya koymanın dışında, var olan bilgilerden yeni sentez yapmak, problemlere alternatif çözüm yolları bulmak, yeni oluşan durumlara karşı uyum sağlayabilmek ve nesnelerin işlevlerini var olan durumlarından farklı bir şekilde düşündürmektir (Karataş ve Özcan, 2010). Yaratıcılık, yoktan var etmek şeklinde ifade edilmemektedir. Çünkü yeni bir fikir çoğu zaman ya bilinen fikirlerin bir bileşimi ya da eski bir fikrin yeni bir şekle dönüşmüş versiyonudur. Yaratıcılık, eski fikirlerin üzerine yeni kimlikler giydirilmesi ve bilinen şeylerden yeni, farklı sentezlerin üretilmesi şeklinde ifade edilebilir (Bessis ve Jaqui, 1973: 19).

Torrance'ye göre yaratıcılık boşlukları, rahatsız edici veya eksik unsurları tespit etmek, bunlar hakkında düşünceler geliştirmek, varsayımlarda bulunmak, bunları test etmek, sonuçları karşılaştırmak, değiştirmek ve yeniden test etmektir (Adıgüzel, 2017: 89). Landau ise yaratıcılığı süreçlerde daha önceden kurulmamış ilişkilerin kurulması ve yeni yaklaşımlar, tecrübeler, fikirler ve ürünler ortaya koymaktır (San, 2004: 14-15). Yıldız (2007: 2) ise sınırsız kullanım alanlarında birbirinden farklı materyaller kullanarak, eksiklikleri fark edip bu boşluğu doldurmak için tüm değişiklikleri deneyerek, fantezilerden oluşabilecek soyut ve somut ürünleri yapma, meydana getirme olarak ifade etmektedir. Kısacası yaratıcılık her alanda değerli bir şey oluşturma olgusudur.

Ancak görülen o ki yaratıcılık, hayatın tüm aşamalarında düşünsel ve duyuşsal beceriler olarak algılanmasına rağmen kesin bir tanımını yapmak oldukça zordur. Öyle ki ilgili tanımlarda daha çok yaratıcılığın karmaşık bir düşünme biçimi olduğu yönündedir (Özerbaş, 2011: 677).

1.2.Yaratıcı Düşünme

Yaratıcı Düşünme, yeni ürün, yeni süreç ya da yeni kavramların üretilme sürecinde gerçekleştirilen kognitif eylemi ve her alanda yaşanabilen/yaşana bilecek değerler dizisinde ki değişimi ifade eder. Yeni fikirler, yeni tasarımlar (Üstündağ, 2003: 79), yenilik arayışı, sorunlara farklı çözümler sunabilen buluşçu ve bireye özgü bir süreçtir (Özben ve Argun, 2001: 66). Yaratıcı düşünme, düşüncelerimizin aldığımız eğitimler, dolaylı öğrendiklerimiz ve geçmiş yaşantılarımız ile kurgulanmasıdır. Kale'ye (1994: 37) göre yaratıcı düşünme eğitim yolu ile geliştirilebilen, orijinal çözümler üretebilme ve problem çözebilme becerisidir. Öte yandan yaratıcı düşünme,

önceki bilindik düşüncelere farklı yaklaşımlar, var olandan/bilindikten yeni sonuçlar çıkarabilme kabiliyetidir (Bessis, 1973: 25).

1.3.Çocukta Yaratıcılığın Gelişimi

Yaratıcılık ile ilgili olarak ön kabullerin özeti (San ve Güleryüz, 2004):

- Yaratıcılık çocuğun hayata gözlerini açtığı andan itibaren çocukta varlığını hissettiren bir güçtür. Yaratıcılık insanoğluna özgüdür ve dünyaya gelen insanların tamamı yaratıcı olabilme fırsatına sahiptir.
- Yaratıcılık için dâhilik seviyesinde zeki olmaya gerek yoktur.

Ev ortamı, farklı zihinsel gelişim düzeyleri, çocukların deneyimleri ve fiziksel koşullar çocukların yaratıcılıklarının gelişiminde etkilidir. Anne-baba tepkisi çocuğun deneyim kazanmasında önemli rol oynamaktadır. Bireysel farklılıklar gerçek dünyaya bakış da göz ardı edilmektedir. Yaratıcılığın gelişiminde, bireysel farklılıklara değer veren ve çocuğun ilk dış dünyaya açıldığı kapı olan okul öncesi eğitim kurumları, farklı aktiviteler ile çocuğun yaratıcılığın gelişimini desteklemektedir (Harmanlı, 2002).

1.4.Okul Öncesi Eğitim

0-6 yaş erken çocukluk dönemi okul öncesi eğitimin verildiği, en hızlı öğrenmenin gerçekleştiği, üçte ikilik beyin gelişiminin olduğu ve kişilik temellerinin atıldığı bir dönemdir. Bu dönemde edinilen olumlu/olumsuz kişisel, bedensel ve zihinsel değişimler çocuğun ileriki yaşlarında da etkisini devam ettirmektedir. Yapılan çalışmaların sonuçlarına bakıldığında bu dönemde elde edilen davranış ve tutumların büyük bir bölümünün yetişkinlikte bireyin tutumunu, inançlarını değer yargılarını ve kişiliğini şekillendirdiği tespit edilmiştir (Mussen, Conger ve Kogan, 1963: 32-33).

Poyraz ve Dere (2000: 21) okul öncesi dönemi, çocuğun doğumundan ilkokulun başlangıcına kadar olan bir dönem olarak ifade etmektedir (Oktay, 1993: 37). Bu süreçte çocuklara zengin uyarıcı ortamları sunabilirsek çocuğun tüm gelişimlerini şekillendirebiliriz.

2. Metodoloji

2.1.Araştırmanın Yöntemi

Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği öğrencilerinin yaratıcılık düzeylerinin incelendiği bu çalışmada, nicel yaklaşımlardan biri olan tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri; geçmiş olan ya da şimdiki olduğu gibi tasvir etmeye çalışan iki veya daha fazla değişkenin olduğu durumlarda değişim düzeyini göstermek için kullanılan

bir modeldir (Karasar, 2004: 77-81). Yapılan çalışmada da örneklemin yaratıcılık düzeyleri çeşitli değişkenler üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır.

Dolayısıyla yapılan çalışma betimsel bir araştırma olduğu için tarama modeli kullanılmıştır. Yani ilişkisel tarama, yaratıcılık düzeylerinin ve baba eğitimi, yaş, kardeş sayısı, sınıf, anne eğitimi, yaşanılan şehir ve cinsiyet olmak üzere 7 değişkenin yaratıcılık düzeylerine etkisini belirlemeye yönelik bir çalışmadır. “Ne Kadar Yaratıcısın?” ölçekten alınan puanların ortalaması alınarak öğretmenlik bölümü öğrencilerinin yaratıcılık düzeyleri belirlenmiş ve değişkenlerle ilişkisi incelenmiştir.

2.2.Evren ve Örneklem

Araştırmamızın evreni 2019-2020 bahar döneminde Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 294 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem belirlenirken amaçlı örnekleme içerisinde kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Anket formu elektronik ortamda çevrimiçi olarak öğrencilerle paylaşılarak uygulanmıştır. 236 öğrenci çevrimiçi anket formunu doldurarak değerlendirmeye alınmış ve çalışmamızın örneklem grubunu 236 (%80,27) öğrenci oluşturmuştur.

Amaçlı (amaçsal) örnekleme, örnekleme yöntemlerinden seçkisiz olmayan ve olası olmayan örnekleme yöntemidir. Öte yandan amaçlı örnekleme, hedef odaklı, bilgiler arasından kapsamlı içeriğin belirlenip, ayrıntılı olarak analiz edilmesini sağlar ve bir/birden fazla özel koşul arandığında, belirli koşulları sağlayan veya belirli niteliklere sahip olan durumlar için kullanılabilir olması (Büyüköztürk, vd., 2013: 90), ve hızlı olması hasebiyle tercih edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 123).

2.3.Veri Toplama Aracı

Araştırmada, “Ne Kadar Yaratıcısınız?” ölçeği kullanıldı. Ayrıca çalışmamızda okul öncesi öğretmenlerinin kişisel bilgilerinin yer aldığı “Kişisel Bilgi Formu” da bulunmaktadır.

Araştırmamızda kullanılan ölçek, bireyin davranışı, bireyin değerleri, bireyin ilgi alanları, bireyin motivasyonu, bireyin kişisel özellikleri ve birçok faktör dikkate alınarak yapılmıştır. Ölçekte 50 soru bulunmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerden kesinlikle katılıyorum (+2), katılıyorum (+1), kararsızım (0), katılmıyorum (-1), kesinlikle katılmıyorum (-) seçeneklerinden birini seçerek cevaplamaları istenmiştir. Ölçek cevaplarına göre puanlama +2, +1, 0, -1, -2 şeklindedir. Ölçeğe verilen cevaplara göre toplam puan ölçeği, cevaplayanların yaratıcılık düzeylerini gösteren puanların

hesaplanmasını yapılmıştır. Ölçekte 100-80 aralığındaki puana sahip olanların yaratıcılıkları yüksek, 79-60 aralığındaki puana sahip olanların yaratıcılıkları ortalamadan üzerinde, 59-40 aralığındaki puana sahip olanların yaratıcılıkları orta, 39-20 aralığındaki puana sahip olanların yaratıcılıkları ortalamadan altında, -19 ile -100 aralığındaki puana sahip olanların yaratıcı olmadıkları şeklinde yorumlanmıştır (Çoban, 1999: 190). Bu çalışmada da yaratıcılık düzeyi bu şekilde değerlendirilmiştir.

2.4.Verilerin Analizi

Çalışmamızda veriler SPSS-17 (Statistical Packages for The Social Sciences) programı ile değerlendirilmiştir. Çalışmamızda ikili değişkenler arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için bağımsız T-Testi kullanılmış ve iki veya ikiden fazla değişkenin olduğu durumlarda ANOVA kullanılarak tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar demografik değişkenler genel ve bireysel sorular aracılığıyla p değerine göre değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Çalışmanın sonucuna göre p değerinin 0,05'ten küçük olduğu durumlarda alternatif hipotezi onaylanarak değişkenlerde farklılık olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Çalışmanın sonucuna göre p değeri 0,05'ten büyük olduğunda alternatif hipotez reddedilmiş ve değişkenlerde farklılık olmadığı şeklinde yorumlanmıştır. Araştırma sürecinde analiz sonucunda ortalama (\bar{X}), standart sapma (S.S), frekans (N), yüzde (%), sig (P) ile ilgili değerler kullanılmıştır.

2.5.Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmada katılımcıların yaratıcılık düzeylerine göre değerlendirmeler yapılmış ve kişisel özelliklerine göre farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmanın hipotezleri;

H1. Okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeylerinde cinsiyete göre farklılık vardır.

H2. Okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeylerinde yaşlarına göre farklılık vardır.

H3. Okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeylerinde okuduğu sınıfa göre farklılık vardır.

H4. Okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeylerinde kardeş sayısına göre farklılık vardır.

H5. Okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeylerinde yaşadıkları şehre (memleket) göre farklılık vardır.

H6. Okul Öncesi Öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeylerinde annelerinin eğitim durumlarına göre farklılık vardır.

H7. Okul Öncesi Öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeylerinde babalarının eğitim durumlarına göre farklılık vardır.

3.Bulgular

3.1.Katılımcıların Kişisel (Tanımlayıcı) Özellikleri

Çalışmada okul öncesi öğretmen adayları cinsiyet, yaş, sınıf, kardeş sayısı, yaşadığı şehir, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi ile ilgili yaratıcılık düzeylerine ilişkin frekans ölçümleri yapılmıştır.

Tablo-1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

KATILIMCI PROFİLİ (n=100)		
Cinsiyet	F	%
Erkek	193	81,8
Kadın	43	18,2
Yaş	F	%
18-22 yaş	149	63,1
23-29 yaş	71	30,1
30-36 yaş	13	5,5
37-43 yaş	3	1,3
44 yaş ve üzeri	0	0
Sınıf	F	%
1. sınıf	46	19,5
2. sınıf	51	21,6
3. sınıf	63	26,7
4. sınıf	76	32,2
Kardeş Sayısı	F	%
1 kardeş	13	5,5
2 kardeş	29	12,3
3 kardeş	42	17,8
4 kardeş	42	17,8
5 kardeş	50	21,2
6 kardeş	28	11,9
7 kardeş	8	3,4
8 kardeş	11	4,7
9 kardeş	4	1,7
10 kardeş	4	1,7
11 kardeş	4	1,7
12 kardeş	1	0,4
Yaşadığı Şehir (Memleket)	F	%
Elâzığ	100	42,4

Malatya	14	5,9
Mardin	9	3,8
Diyarbakır	37	15,7
Şanlıurfa	9	3,8
Hatay	6	2,5
Antalya	1	0,4
Batman	9	3,8
Muş	5	2,1
Sakarya	1	0,4
Kahramanmaraş	7	3,0
Adıyaman	7	3,0
Bitlis	3	1,3
Bingöl	6	2,5
Gaziantep	5	2,1
Van	2	0,8
İstanbul	1	0,4
Isparta	1	0,4
Siirt	2	0,8
Şırnak	1	0,4
İzmir	1	0,4
Aydın	1	0,4
Mersin	2	0,8
Samsun	1	0,4
Ağrı	1	0,4
Kıbrıs Girne	1	0,4
Azerbaycan Bakü	2	0,8
Türkmenistan	1	0,4
Anne Eğitim Düzeyi	F	%
Okur-yazar değil	66	28
Okur-yazar	40	16,9
İlkokul	81	34,3
Ortaokul	23	9,7
Lise	17	7,2
Üniversite	8	3,4
Yüksek Lisans	1	0,4
Doktora	0	0
Baba Eğitim Düzeyi	F	%
Okur-yazar değil	9	3,8
Okur-yazar	12	5,1
İlkokul	74	31,4
Ortaokul	51	21,6
Lise	58	24,6
Üniversite	27	11,4
Yüksek Lisans	4	1,7

Doktora	1	0,4
TOPLAM	236	100,0

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin demografik özelliklerine yönelik tanımlayıcı istatistik sonuçlarına göre araştırmaya katılan Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği öğrencilerinin % 18,2'sinin erkek, % 81,7'sinin kadın öğrencilerinden oluştuğu belirlenmiştir. Çalışmaya katılanların büyük çoğunluğunun 18-22 yaş grubunda yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaya katılanların en yüksek oranla %42,4'ünün yaşadığı şehrin Elazığ olduğu görülmüştür. Katılımcıların en yüksek oranla %21,2'sinin 5 kardeşinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların büyük bölümünü 4.sınıf öğrenci grubunda yer alan öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Çalışmaya katılanların annelerinin eğitim seviyeleri incelendiğinde %34,3'ü gibi büyük çoğunluğun ilkokul mezunu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaya katılanların babalarının eğitim seviyeleri incelendiğinde yine büyük çoğunluğunun ilkokul mezunu olduğu görülmüştür.

3.2. Güvenilirlik Analizi

Çalışmada, ölçek güvenilirliğinin değerlendirmesinde Cronbach's Alpha Güvenirlik Katsayısı dikkate alınmıştır. Cronbach's Alpha değeri 0 ile 1 arasında değişmektedir.

Bu değerler (Arıkan, 2007: 215):

- 0.00 < a < 0.40 aralığında ölçek güvenilir değil,
- 0.40 < a < 0.60 aralığında ölçek düşük güvenilirlikte,
- 0.60 < 0.80 aralığında ölçek oldukça güvenilir,

0.80 < a < 1.00 aralığında olması durumunda ölçeğin yüksek güvenilirlikte olduğunun göstergesidir Güvenirlik analizi uygulanan ölçeğin sonuçları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo-2. Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	N
,837	50

Tablo-2 incelendiğinde Cronbach's Alpha değeri 0.837 olarak gerçekleşmiştir. Sonuç olarak ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

3.3. Ölçek Puanları

Okul öncesi öğretmen adaylarının değerlendirilmesi ile yaratıcılık ölçeği toplam puan ortalamaları aşağıda Tablo 3'te verilmiştir. Ölçek ortalama

puanlarının değerlendirilmesinde baz alınan ölçüt aşağıda verilmiştir (Çoban, 1999:190):

- 100-80= Yüksek düzeyde yaratıcılık,
- 79-60= Yaratıcılık seviyesi ortalamanın üzerinde,
- 59-40= Yaratıcılık düzeyi orta,
- 39-20= Yaratıcılık seviyesi ortalamanın altında,
- 19-(-100) = Yaratıcı olmadıkları kabul edilir.

Tablo-3. Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerinin Yaratıcılık Düzeyleri

	N	Toplam Puan	X
Genel Yaratıcılık	236	9189	38,936
1. Sınıf	46	1702	37
2. Sınıf	51	2337	45,823
3. Sınıf	63	2203	34,968
4. Sınıf	76	2947	38,77

Çalışma sonucuna göre genel ortalamanın 38.936 olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuca göre, 1.sınıf=37, 3.sınıf=34,968 ve 4.sınıf 38,77'lik yaratıcılık düzeyleri ortalamanın altında kalmıştır. Ancak 2.sınıf öğrencileri 45,823 ortalama ile yaratıcılık düzeyi orta seviyede gerçekleşmiştir.

3.4. Demografik Özelliklerin Yaratıcılık ile İlişisine Yönelik Analizler

Katılımcıların yaş, sınıf, kardeş sayısı, cinsiyet, yaşadığı şehir (memleket), babanın ve anne eğitim düzeyi değişkenleri ile yaratıcılık ölçeği puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespiti için fark analizleri yapılmıştır.

3.5. Yaratıcılık ve Cinsiyet İlişkisinin t Testi Sonuçları

Okul öncesi öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre yaratıcılık düzeyi puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespiti için yapılan Bağımsız örneklem t-Testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4'te yer alan analiz bulgularına göre, okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık ölçek geneli puanı arasında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Bu sonuç doğrultusunda yaratıcılık düzeyinin okul öncesi öğretmen adaylarının cinsiyetleri açısından farklılık gösterdiğini belirten H1 hipotezi red edilmiştir.

Tablo-4. Yaratıcılık ve Cinsiyet İlişkisinin t Testi Sonuçları

Faktör	Cinsiyet	N	X	t Testi Sonuçları	
				t	p
Yaratıcılık Ölçek Genel	Kadın	193	3,77	,03	,974
	Erkek	43	3,77	,028	,977

3.6. Yaş Değişkeni ile Yaratıcılık Düzeylerine İlişkin ANOVA Test Sonuçları

Okul öncesi öğretmen adaylarının yaş değişkenine göre yaratıcılık düzeyi puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespiti için yapılan ANOVA test sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo -5. Yaş Değişkeni ile Yaratıcılık Düzeylerine İlişkin Anova Test Sonuçları

Faktör	Yaş	N	X	S.S	F	p
	18-22 yaş	149	3,78	,31	1,567	,198
	23-29 yaş	71	3,74	,36		
Yaratıcılık Ölçek Genel	30-36 yaş	13	3,78	,36		
	37-43 yaş	3	4,17	,59		

Tablo 5’ te yer alan analiz bulgularına göre, okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık ölçek geneli puanı arasında yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Bu sonuç doğrultusunda yaratıcılık düzeyinin okul öncesi öğretmen adaylarının yaşları açısından farklılık gösterdiğini belirten H2 hipotezi red edilmiştir.

3.7. Sınıf Değişkeni ile Yaratıcılık Düzeylerine İlişkin ANOVA Test Sonuçları

Okul öncesi öğretmen adaylarının sınıf değişkenine göre yaratıcılık düzeyi puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespiti için yapılan ANOVA test sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6’ da yer alan analiz bulgularına göre, okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık ölçek geneli puanı arasında sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bu sonuç

doğrultusunda yaratıcılık düzeyinin okul öncesi öğretmen adaylarının sınıfları açısından farklılık gösterdiğini belirten H3 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo -6. Sınıf Değişkeni ile Yaratıcılık Düzeylerine İlişkin Anova Test Sonuçları

Faktör	Sınıf	N	X	S.S	F	p
	1. Sınıf	46	3,74	,29	4,283	,006
	2. Sınıf	51	3,91	,37		
Yaratıcılık Ölçek Genel	3 .Sınıf	63	3,69	,27		
	4. Sınıf	76	3,77	,37		

Ortalama puanlar incelendiğinde okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık ölçeğinin geneline yönelik görüşlerinin, 2. Sınıf öğrencilerinin (ort:3,91; ss:0,37), diğer sınıf gruplarında yer alan öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

3.8. Kardeş Sayısı ile Yaratıcılık Düzeylerine İlişkin ANOVA Test Sonuçları

Okul öncesi öğretmen adaylarının kardeş sayılarına göre yaratıcılık düzeyi puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespiti için yapılan ANOVA test sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo -7. Kardeş Sayısı ile Yaratıcılık Düzeylerine İlişkin Anova Test Sonuçları

Faktör	Kardeş Sayısı	N	X	S.S	F	p
	1 kardeş	13	3,84	,26	1,470	,144
	2 kardeş	29	3,76	,30		
Yaratıcılık Ölçek Genel	3 kardeş	42	3,83	,34		
	4 kardeş	42	3,75	,35		
	5 kardeş	50	3,77	,36		
	6 kardeş	28	3,82	,34		
	7 kardeş	8	3,42	,34		
	8 kardeş	11	3,73	,18		
	9 kardeş	4	3,70	,52		

	10 kardeş	4	4,10	,39		
	11 kardeş	4	3,65	,11		
	12 kardeş	1	3,94	-		

Tablo 7’ de yer alan analiz bulgularına göre, okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık ölçek geneli puanı arasında kardeş sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Bu sonuç doğrultusunda yaratıcılık düzeyinin okul öncesi öğretmen adaylarının kardeş sayıları açısından farklılık gösterdiğini belirten H4 hipotezi red edilmiştir.

3.9. Yaşanılan Şehir ile Yaratıcılık Düzeylerine İlişkin ANOVA Test Sonuçları

Okul öncesi öğretmen adaylarının yaşadıkları şehire göre yaratıcılık düzeyi puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespiti için yapılan ANOVA test sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo -8. Yaşanılan Şehir ile Yaratıcılık Düzeylerine İlişkin Anova Test Sonuçları

Faktör	Yaşanılan Şehir	N	X	S.S	F	p
	Elazığ	100	3,80	,35	,872	,651
	Malatya	14	3,74	,31		
Yaratıcılık Ölçek Genel	Mardin	9	3,85	,27		
	Diyarbakır	37	3,75	,39		
	Şanlıurfa	9	3,78	,29		
	Hatay	6	3,98	,16		
	Antalya	1	3,26	-		
	Batman	9	3,79	,37		
	Muş	5	3,58	,20		
	Sakarya	1	3,96	-		
	Kahramanmaraş	7	3,64	,48		
	Adıyaman	7	3,71	,27		

Bitlis	3	3,73	,128
Bingöl	6	3,65	,20
Gaziantep	5	3,74	,19
Van	2	3,86	,45
İstanbul	1	3,60	-
Isparta	1	3,56	-
Siirt	2	3,72	,00
Şırnak	1	3,60	-
İzmir	1	3,62	-
Aydın	1	4,34	-
Mersin	2	3,83	,32
Samsun	1	3,66	-
Ağrı	1	3,60	-
Kıbrıs Girne	1	3,76	-
Azerbaycan Bakü	2	3,86	,19
Türkmenistan	1	4,82	-

Tablo 8’ de yer alan analiz bulgularına göre, okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık ölçek geneli puanı arasında yaşadıkları şehire göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Bu sonuç doğrultusunda yaratıcılık düzeyinin okul öncesi öğretmen adaylarının yaşadıkları şehir açısından farklılık gösterdiğini belirten H_5 hipotezi red edilmiştir.

3.9. Anne Eğitim Düzeyi Değişkeni ile Yaratıcılık Düzeylerine İlişkin ANOVA Test Sonuçları

Okul öncesi öğretmen adaylarının anne eğitim düzeyine göre yaratıcılık düzeyi puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespiti için yapılan ANOVA test sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9’ da yer alan analiz bulgularına göre, okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık ölçek geneli puanı arasında anne eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Bu sonuç

doğrultusunda yaratıcılık düzeyinin okul öncesi öğretmen adaylarının annelerinin eğitim düzeyi açısından farklılık gösterdiğini belirten H6 hipotezi red edilmiştir.

Tablo -9. Anne Eğitim Düzeyi ile Yaratıcılık Düzeylerine İlişkin Anova Test Sonuçları

Faktör	Anne Eğitim Düzeyi	N	X	S.S	F	p
	Okur-yazar değil	66	3,79	,29	1,048	,395
	Okur-yazar	40	3,81	,30		
Yaratıcılık Ölçek Genel	İlkokul	81	3,70	,35		
	Ortaokul	23	3,81	,40		
	Lise	17	3,86	,38		
	Üniversite	8	3,89	,47		
	Yüksek Lisans	1	3,72	-		

3.10. Baba Eğitim Düzeyi Değişkeni ile Yaratıcılık Düzeylerine İlişkin ANOVA Test Sonuçları

Okul öncesi öğretmen adaylarının baba eğitim düzeyine göre yaratıcılık düzeyi puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespiti için yapılan ANOVA test sonuçları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo -10. Baba Eğitim Düzeyi ile Yaratıcılık Düzeylerine İlişkin Anova Test Sonuçları

Faktör	Baba Eğitim Düzeyi	N	X	S.S	F	p
	Okur-yazar değil	9	4,00	,33	,853	,545
	Okur-yazar	12	3,88	,25		
Yaratıcılık Ölçek Genel	İlkokul	74	3,77	,33		
	Ortaokul	51	3,74	,34		
	Lise	58	3,75	,36		
	Üniversite	27	3,77	,34		

	Yüksek Lisans	4	3,79	,26		
	Doktora	1	3,70	-		

Tablo 10’ da yer alan analiz bulgularına göre, okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık ölçek geneli puanı arasında baba eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Bu sonuç doğrultusunda yaratıcılık düzeyinin okul öncesi öğretmen adaylarının babalarının eğitim düzeyi açısından farklılık gösterdiğini belirten H7 hipotezi red edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Özellikle küreselleşen ekonomide yaratıcı yıkımın bir savaşa dönüşmesi yaratıcılık kavramını dünyanın gündemine yerleştirmiştir. Dolayısıyla yaratıcı düşünme kabiliyeti yüksek bireyler, her zaman her acıdan her alan için büyük üstünlük sağlayacak bir unsurdur. Bu nedenle ekonomik ve siyasi bağımsızlığımızı kazanabilmemiz için yaratıcı bireyler yetiştirmek zorundayız.

Dolayısıyla yaratıcı bireylerin yetiştirilmesinde okul öncesi öğretmenlerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu yaştaki çocukların algılarının açık olması bu noktada avantaj sağlamaktadır. Bu avantajı kullanacak kişilerinde yaratıcılık açısından yeterli ve donanımlı olması gerekmektedir. Yapılan çalışmanın neticesinde Fırat Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmen aday adaylarının bu noktada eksik oldukları neticesine varılmıştır. Yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcılık düzeyinin kardeş sayısı, anne eğitimleri, yaşadığı şehir (memleket), cinsiyet, sınıf düzeyi baba eğitimleri, yaş ile ilişkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Yaratıcılık düzeyinin farklı değişkenlere göre ele alınarak incelenmesi yaratıcılık hakkında bilinmeyenlerin tespit edilmesini sağlayabilir. Bu nedenle evrenimizi oluşturan okul öncesi öğretmen aday adaylarının bu alandaki niteliklerini geliştirmeye yönelik aktiviteler yapması uygun olacaktır.

Yaratıcılığı etkileyeceği düşünülen teknik ve yöntemler sınıfta öğretmen adaylarına verilmesi düşünülebilir, bilgilendirmeler öğrencilere bilgileri nasıl kullanacakları ile ilgili olmalıdır, öğrencilerin katılması gereken yurtiçi ve yurt dışı eğitimleri oluşturularak desteklenmesi sağlanabilir.

Yaratıcılığın gelişimine destek veren öğretim stratejiler ve uygulamaları eğitimler şeklinde okul öncesi öğretmen adaylarına verilerek yaratıcılığın gelişmesine olanak sağlanabilir.

Akademik personel ve arkadaşları ile etkileşim sağlayacağı ortamlar oluşturularak yaratıcılıklarının gelişmesine katkı sağlayacağı düşünülebilir.

Üniversitedeki akademik birimler, kamu kurumları ile ortaklaşa faaliyetlerde bulunarak okul öncesi öğretmen adaylarının aktif olacağı kongre, konferans, çalışma grupları oluşturulabilir.

Farklı dersler, sosyal ve kültürel aktiviteler ile öğrencilerin yaratıcılıklarını keşfetmesi ve geliştirebilmesi sağlanabilir.

Ayrıca öğrencilerin de yaratıcılıklarının farkına varması ve var olan yaratıcılıklarını da arttırabilmeleri için çeşitli organizasyonlara ve etkinliklere dâhil edilmesi gerekmektedir. Aynı zamanda, öğretmen aday adaylarının ve öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştiren aktivite ve derslere sadece eğitim süreci içerisinde değil, sürecin her aşamasında olmalıdır. Bu sürecin gizli aktörlerinden biri olan ailenin de bu sürece dâhil edilmesi başarı oranını arttıracaktır.

Kaynakça

- Adıgüzel, Ö. (2017). Yaratıcılık Engellerinin Yaratıcı Drama ile Farklı Edilmesine Yönelik Bir Araştırma, *Yaratıcı Drama Dergisi*, 12 (1), ss. 87-104.
- Argun, Y. (2004). *Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık ve Eğitimi*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Arıkan, R. (2007). *Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama (6. baskı)*, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Arnas, A. Y. (2007). *Okul Öncesinde Fen Eğitimi*. Ankara: Kök yayıncılık.
- Bessis, P.J.H. (1973). *Yaratıcılık nedir?* (Çev. Dr. Süheyl Gürbaskan), Reklam Yayınları, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (15.baskı)*, Pegem Akademi, Ankara.
- Craft, A. (2003). Creative Thinking In The Early Years Of Education, *Early Years: An International Journal of Research and Development*, 23(2), ss. 143-154.
- Çetingöz, D. (2002). Okulöncesi Eğitimi Öğretmenliği Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Gelişiminin İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çoban, S. (1999). *Yöneticilerin Yaratıcılık Düzeyleri ile Liderlik Tarzları Arasındaki İlişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2016). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (3.baskı)*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Güngör, İ. (2007). *Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünme Düzeylerinin Kişisel Uyum, Sosyal Uyum, Genel Yetenek ve Akademik Başarı ile İlişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Harmanlı, Z. (2002). *Yaratıcılık ve Yaratıcılığın Geliştirilmesinde Etkili Olan Başlıca Faktörler*, Dokuz Eylül Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı, Ya-Pa Yayın Pazarlama, İstanbul.

Kale, N. (1994). Eğitim ve Yaratıcılık, *Yasadıkça Eğitim Dergisi*, 37.

Karasar, N. (2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (13. baskı)*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Karataş, S. ve Özcan, S. (2010). Yaratıcı Düşünme Etkinliklerinin Öğrencilerin Yaratıcı Düşüncelerine ve Proje Geliştirmelerine Etkisi, *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1).

Mussen, P. H, Cogner J. ve J, Kagan, J. (1963). *Child Development and Personality*, Evanston and London, NewYork: Harper International Edition, ss. 32-33.

Özben, Ş. ve Argun, Y. (2001). Üniversite Öğrencilerinin Yaratıcılık Düzeyleri ile İlgili Değişkenlerin İncelenmesi. *X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (66-78), Cilt 1. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Oktay, A. (1993). Okul Öncesi Eğitim, *Eğitim ve Toplum Dergisi*, ss. 37-40.

Özerbaş, M. A. (2011). Yaratıcı Düşünme Öğrenme Ortamının Akademik Başarı ve Bilgilerin Kalıcılığa Etkisi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), ss. 675-705.

Poyraz, H. ve Dere, H. (2000). *Okul Öncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*, Anı Yayıncılık, Ankara.

Rıza, E. T. (2000). Kalıplaşma ve Yaratıcılık, *Yasadıkça Eğitim*, 65, ss. 4-7.

San, İ. (1979). Yaratıcılık, İki Düşünme Biçimi ve Çocuğun Yaratıcılık Eğitimi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt: 12, Sayı:1-4, Ankara.

San, İ. (2004). Sanat ve Eğitim (3. Baskı), Ütopya Yayınları, Ankara.

San, İ. ve Gülerüz, H. (2004). *Yaratıcı Eğitim ve Çoklu Zekâ Uygulamaları*, Artım Yayınları, Ankara.

Sungur, N. (1997). Yaratıcı Düşünce. (2.bs), Evrim Yayınevi, İstanbul.

TDK. (2022). *Yaratıcılık*, 19.01.2022 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.

Tekin, H. (2010). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, 20. Baskı, Yargı Yayın Evi, Ankara.

Tekin, M. ve Taşgın, Ö. (2008). Orta Öğretimde Öğrenim Gören Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Yaratıcılık ve Çoklu Zekâ Alanları Arasındaki İlişkinin

İncelenmesi, Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. C: 2, Sayı: 3, ss. 206-214.

Üstündağ, T. (2002). *Yaratıcılığa Yolculuk*. (2.Bs), Pegem A Yayıncılık, İstanbul.

Üstündağ, T. (2003). *Yaratıcılığa Yolculuk*, (2. Baskı), Pegem Yayıncılık, Ankara.

Üstündağ, T. (2011). *Yaratıcılığa yolculuk*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (10.baskı)*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Yıldız, V., Özkal, N. ve Çetingöz, D. (2003). “*Okul Öncesi Eğitimi Alan ve Almayan 7-8 Yaş Grubu Çocuklarda Yaratıcı Potansiyelin Değerlendirilmesi*”, Eğitim Araştırmaları, Sayı: 13, Anı Yayıncılık, Ankara.

Yıldız, F. Ü. (2007). *Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Eğitimi*, Nobel Yayınevi, Ankara.